

u1. Esityksen nimi

- Kosketuksen taikaa - mobiililaitteet kuntoutuksen ja oppimisen tukena

2. Esittäjien nimet ja tittelit:

- toimintaterapeutti, verkkopedagogi Riikka Marttinen
- toimintaterapeutti, kasvatustieteen kandidaatti, neuropsykiatrinen valmentaja Heidi Åkerlund

3. Lyhennelmä esityksestä

Erilaisten mobiililaitteiden (tablet-tietokoneet ja älypuhelimet) käyttö on lisääntynyt huomasti viime vuosina. Jo 69 prosentilla 16–89-vuotiaista on omassa käytössään älypuhelin ja puolella 16–89-vuotiaista on käytössä tablettitietokone kotonaan. Mobiililaitteiden käyttö lisääntyy erityisesti ikäihmisillä (Tilastokeskus 2015). Tekniikka tarjoaa paljon mahdollisuuksia myös vuorovaikutuksen vahvistamiseen ja tekniikkakasvatus on tärkeä osa kasvatusta. Kasvattajien, opettajien, vanhempien ja terapeuttien on oltava aktiivisia tieto- ja viestintätekniikan, erityisesti mobiililaitteiden, käytössä, sillä niin ovat meidän asiakkaammekin: ne diginatiivit lapset, ehkä nyt jo heidän lapsensa sekä vanhempansa.

Median käyttö alkaa tutkitusti jo aivan vauvaikäisenä. Pienten lasten mediamaailma koostuu tutkimusten mukaan lähinnä kirjoista ja radion tai äänitteiden kuuntelusta. Digitaalisia pelejä pelasi ainakin joskus vajaan kaksi kolmasosaa kaikista 0–8-vuotiaista lapsista; päivittäin niitä pelasi vajaa neljännes ja viikoittain 45 prosenttia. Digitaalisten pelien pelaaminen alkoi yleistyä 3–4 vuoden iässä, ja säännöllisimpiä pelaajia olivat yli 5-vuotiaat lapset, joista kolmannes pelasi päivittäin ja kaksi kolmasosaa viikoittain. Mobiililaitteet eivät ole vain lasten ja nuorten suosiossa. Tilastojen mukaan ikäihmiset ovat yhä kiinnostuneempia mobiililaitteista. Jos ei ole aiemmin käyttänyt tietokonetta hiiri ja näppäimistö voi olla vaikeita ottaa haltuun, mutta kosketusnäytön käyttö voi olla helpompaa. Ikäihmisten pelaaminen on alkanut kiinnostaa myös tutkijoita ja pelinkehittäjiä. Pelaamista ja teknologiaa halutaan hyödyntää niin kuntoutuksessa kuin ikäihmisten arjessakin.

Tabletlaitteiden suosio ja niiden hyödyt ovat kiistattomat: laitteilla voidaan esimerkiksi kehittää motorisia taitoja, prosessointinopeutta, strategista ajattelua, silmä-käsikoordinaatiota ja mahdollistaa identiteetin etsimistä sekä sen kokeilua. Toisaalta, liikakäyttö voi lisätä tuki- ja liikuntaelinongelmia, kaventaa sosiaalisia suhteita ja aiheuttaa erimielisyyttä esim. peliajasta. Mobiililaitteet ovat hyviä välineitä esimerkiksi motivoimiseen, palkitsemiseen ja itseilmaisuuksiin, mutta vain yksi väline muiden joukossa. Kuten kaikkien muidenkin menetelmien kohdalla, täytyy tarkasti pohtia miksi, missä tilanteissa, miten ja kenen kanssa näitä laitteita hyödynnetään. Terapeuttien tehtävänä on mahdollistaa asiakkaille nautinnollisia, hyödyllisiä ja opettavaisia kokemuksia mobiililaitteiden parissa, mutta myös suojella asiakkaita niiden haitallisilta vaikutuksilta. Tekniikka on tullut jäädäkseen: tarkoituksenmukaista ei ole kavahtaa sitä, vaan kasvattaa ja kasvaa sen järkikäyttäjäksi.

Oppiminen, opetus, kuntoutus, ohjaaminen ja kasvatusta saavat ja niiden pitääkin muuttua: tieto- ja viestintäteknikka on vain väline siihen muutokseen, ei itse muutos, ratkaisu tai avain kaikkeen. Opetuspuolella uuden opetussuunnitelman (OPS 2016) yksi osaamistavoitteista on tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen. Opettaja ei toimi opetussuunnitelman mukaisesti, jos opiskelussa ei hyödynnetä tieto- ja viestintäteknologiaa. Tieto- ja viestintäteknikkaa on käytettävä kaikilla vuosiluokilla ja kaikissa oppiaineissa. Myös kuntoutuspuolella on huomattu mobiililaitteiden ja niiden sovellusten mahdollisuudet. Usealla terapeutilla ja heidän asiakkaillaan on käytössään älypuhelin, ja yhä useampi on hankkinut myös tablettilaitteen oman työn tueksi. Vielä kuitenkin moni ammattilainen miettii mobiililaitteen hankintaa: mitä sillä tekisi, millainen sen tulisi olla sekä sitä, millaisia asioita laitteen hankinnassa ja käytössä pitäisi huomioida.

Tähän tarpeeseen vastataksemme avasimme keväällä 2014 toimintaterapeuteille suunnatut ”www.terapiapsi.fi – kosketuksen taikaa” - internetsivut. Sivujen tavoitteena on auttaa toimintaterapeutteja mobiililaitteiden hankinnassa ja niiden käytössä. Lisäksi sivustolle on koottu kuntoutukseen sopivia sovelluksia ja niiden käyttäjäkokemuksia. Sivuille on tietoa iOS- (Apple), Android- ja Windows-käyttöjärjestelmiä hyödyntävistä laitteista, niin tableteista kuin älypuhelimistakin. Sovellusvinkkejä esitellään myös blogeissa sekä vlogeissa (videoblogi). Järjestämme myös tilauskoulutuksia. Vaikka sivut on koottu toimintaterapiakuntoutuksen näkökulmasta, niiden sisältöä voidaan hyödyntää myös muussa kuntoutus- ja opetustyössä, sekä jokapäiväisessä kotiarjessa. Jokainen voi osallistua sivuston kehittämiseen lähettämällä käyttövihjeitä ja vinkkejä uusista sovelluksista.

Luennolla ideoidaan ja jaetaan vinkkejä kuinka hyödyntää mobiililaitteita kuntoutuksessa ja erityisopetuksessa. Tule oppimaan, keksimään, kehittämään uutta ja hämmästyttämään mobiilimaailman monipuolisuudesta; me ei vain ”pelailla”!

Lähteet:

- Internetin käyttö mobiililaitteilla (2015)
http://tilastokeskus.fi/til/sutivi/2015/sutivi_2015_2015-11-26_kat_002_fi.html
- Järvinen, E., Lindh, M. & Alamäki, A. (2001) Yleissivistävästä teknologiakasvatuksesta. Teoksessa
- M. Kangassalo (toim.). Tietotekniikan mahdollisuuksia varhaiskasvatuksessa. Helsinki. Edita
- Luhtala, Silvennoinen & Tenkanen (2013). Nuoret pelissä - Tietoa kasvattajille lasten ja nuorten digitaalisesta pelaamisesta ja rahapelaamisesta
- Suoninen, A. (2010). Lasten mediankäytöt vanhempien kertomana. Teoksessa Lasten Mediabarometri 2010. Kotilainen, S. (toim.). Mediakasvatusseuran julkaisuja.
- Senioripelaajat (2015)
<http://senioripelaajat.blogspot.fi/2015/05/senioripelaajien-verkosto.html>
- Iäkkäiden tietokonepelissä hiihdetään kuuseen ja revetään nauruun. Yle verkkoartikkeli 2015, Kotimaa, Minna Rosvall
http://yle.fi/uutiset/iakkaiden_tietokonepelissa_hiihdetaan_kuuseen_ja_revetaan_nauruun/7980779
- Pelikoukku voi auttaa aivovammasta toipumista, Yle verkkoartikkeli 2014, Terveys, Jouni Koutonen

http://yle.fi/uutiset/pelikoukku_voi_auttaa_aivovammasta_toipumisessa/7492615

- Turussa testataan japanilaisen aivopelin soveltavuutta suomeen, Turun saomat verkkoartikkeli 2015, Terveys, Katariina Norontaus, 2015
<http://hyvinvointi.ts.fi/terveys/turussa-testataan-japanilaisen-aivopelin-soveltavuutta-suomeen/>
- Ops! Oppiminen uusiksi Maija-Leena Nissilä Opettaja -lehti 1/2015
<http://www.opettaja.fi/cs/opettaja/jutut?juttuID=1408910277036><http://www.opettaja.fi/cs/opettaja/jutut?juttuID=140891027703a>

4. Yhteystiedot: nimi, yhteisö, osoite, puhelinnumero, sähköposti

- Heidi Åkerlund: Viherkalliontie 7a6 02710 Espoo. 050 306 1503 / heidi.akerlund@gmail.com
- Riikka Marttinen: Madetojankuja 2 d 78 Helsinki, 0505630538, riikka.marttinen@gmail.com